नेपाली भाषा र रूपन्देहीका थारू भाषाको व्याकरणात्मक कोटिका आधारमा व्यतिरेकी अध्ययन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय नेपाली भाषा शिक्षा विभाग अन्तर्गत स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको नेपाली शिक्षा ५९८ पाठ्यांशको प्रयोजनको लागि प्रस्तुत

शोधपत्र

शोधार्थी
खेमकुमारी उपाध्याय
त्रि.वि.दर्ता नं.: २३०१-९५
क्याम्पस रोल नं.: ४८०/२०६०/६२
परीक्षा क्रमाङ्कः २८०४७८
शिक्षाशास्त्र सङ्काय, नेपाली भाषा शिक्षा विभाग
त्रिभुवन विश्वविद्यालय
कीर्तिपुर

२०६४

निर्देशकको सिफारिस–पत्र

नेपाली भाषा शिक्षा विभाग अन्तर्गत स्नातकोत्तर तह, दोस्रो वर्षको नेपाली भाषा शिक्षा विषयको नेपाली शिक्षा ५९८ पाठ्यांशको प्रयोजनार्थ प्रस्तुत **"नेपाली भाषा र रूपन्देहीका थारू भाषाको व्याकरणात्मक कोटिका आधारमा व्यतिरेकी अध्ययन"** शीर्षकको शोधपत्र शोधार्थी खेमकुमारी उपाध्यायले मेरो निर्देशनमा तयार पार्नुभएको हो । यस शोधकार्यसँग म पूर्ण सन्तुष्ट छु । अतः यस शोधपत्रलाई आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि सिफारिस गर्दछु ।

शोधनिर्देशक

डा.हेमाङ्गराज अधिकारी

प्राध्यापक, त्रिभुवन विश्वविद्यालय

शिक्षाशास्त्र सङ्काय,

कीर्तिपुर

मिति : २०६४।०१।३१

स्वीकृति-पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय अन्तर्गत विश्वविद्यालय क्याम्पस, नेपाली भाषा शिक्षा विभागकी शोधार्थी खेमकुमारी उपाध्यायले स्नातकोत्तर (एम.एड) तहमा नेपाली विषयको नेपाली शिक्षा ५९८ पाठ्यांशको प्रयोजनका लागि प्रस्तुत गर्नु भएको **"नेपाली भाषा र रूपन्देहीका थारू भाषाको व्याकरणात्मक कोटिका आधारमा व्यतिरेकी अध्ययन"** शीर्षकको शोधपत्र सोही प्रयोजनका निमित्त उपयुक्त ठहरिएकाले स्नातकोत्तर उपाधिका लागि स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।

शोधपत्र मूल्याङ्कन समिति

क्र.सं.	नाम	दस्तखत
१.	सह.प्रा. श्री भोजराज ढुङ्गेल	----------------
२.	प्रा.डा. हेमाङ्गराज अधिकारी	-----------------
३.	प्रा.डा. रामचन्द्र लम्साल	-----------------
४.	सह-प्रा.डा.पारसमणि भण्डारी	-----------------

मिति : २०६४।०१।३१

कृतज्ञताज्ञापन

प्रस्तुत **"नेपाली भाषा र रूपन्देहीका थारू भाषाको व्याकरणात्मक कोटिका आधारमा व्यतिरेकी अध्ययन"** शीर्षकको शोधपत्र त्रि.वि. शिक्षाशास्त्र सङ्काय नेपाली भाषा शिक्षा विभाग स्नातकोत्तर तह, दोस्रो वर्षको नेपाली शिक्षा ५९८ को आवश्यकता पूर्तिका लागि आदरणीय गुरु प्रा.डा. हेमाङ्गराज अधिकारीज्यूको कुशल निर्देशनमा मैले तयार पारेकी हुँ । आफ्नो विविध कार्यव्यस्तता हुँदाहुँदै पनि मलाई शोधकार्य गर्न अतुलनीय योगदान पुऱ्याउनु हुने शोधनिर्देशकज्यूप्रति म हार्दिक कृतज्ञताज्ञापन गर्दछु । यस शोधपत्रको प्रस्तावलाई स्वीकार गरी शोधकार्य गर्न अवसर प्रदान गर्नुहुने विभागीय प्रमुख आदरणीय गुरु सह-प्रा.श्री भोजराज ढुङ्गेलप्रति सहृदय कृतज्ञ छु । त्यसैगरी यस शोधकार्यलाई विधिवत् रूपले सकुशल सम्पन्न गर्न आवश्यक सल्लाह र सुझाव दिनु हुने आदरणीय गुरुहरु उप-प्रा.माधवप्रसाद पौडेल, सह-प्रा.डा. पारसमणि भण्डारी, प्रा.डा. केदारप्रसाद शर्मा, प्रा.डा.रामचन्द्र लम्साल लगायत नेपाली भाषा शिक्षण समितिका सम्पूर्ण श्रद्धेय गुरुहरूप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु ।

शोधकार्यमा आवश्यक पर्ने पुस्तक, पत्रपत्रिकाहरू उपलब्ध गराइदिने केन्द्रीय पुस्तकालय कीर्तिपुर, करिकुलम रिसोर्स सेन्टर कीर्तिपुर र सामग्री सङ्कलनमा विविध तवरले सहयोग गर्नुभएका थारूभाषा वक्ताहरू वीरबलप्रसाद चौधरी, रमेश चौधरी, साधुशरण कठरिया, महेश कुमार चौधरी, छेदी कठरिया, लक्ष्मी चौधरी, शिबरानी कठरियाप्रति आभार व्यक्त गर्दछु ।

विविध आर्थिक र व्यवहारिक समस्याहरुसँग सङ्घर्ष गर्दै आफ्नो अमूल्य श्रम र पसिना खर्चेर मेरो अध्ययनलाई उत्साहपूर्वक यहाँसम्म पुऱ्याउनु हुने मेरा पिता भूमिराज उपाध्याय र माता खडककुमारी उपाध्यायप्रति आजन्म ऋणी छु । त्यसैगरी शोध लेखनमा उचित सल्लाह र सहयोग प्रदान गर्ने मेरा घरपरिवार र जीवनसाथी श्री नवराज अधिकारीप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

प्रस्तुत शोधकार्यको सिलसिलामा प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष रुपमा सहयोग गर्ने देवशरण यादव र रमा चपाईं लगायतका साथीहरूप्रति सहृदय धन्यवाद व्यक्त गर्दछु साथै शुद्धसँग टङ्कण गरिदिने अर्किड कम्प्युटरका भीष्मराज पौडेललाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

अन्त्यमा प्रस्तुत शोधपत्रको उचित मूल्याङ्कनको लागि सविनय अनुरोध सहित त्रि.वि. शिक्षाशास्त्र सङ्काय नेपाली भाषा शिक्षा विभाग समक्ष पेश गर्दछु ।

खेमकुमारी उपाध्याय

शोधसार

शोधशीर्षकः नेपाली भाषा र रूपन्देहीका थारू भाषाको व्याकरणात्मक कोटिका आधारमा व्यतिरेकी अध्ययन

शोधार्थीः खेमकुमारी उपाध्याय

शोधनिर्देशकः डा. हेमाङ्गराज अधिकारी

विभाग/क्याम्पसः नेपाली शिक्षा विभाग, विश्वविद्यालय क्याम्पस, त्रि.वि. कीर्तिपुर

शैक्षिक सत्रः २०६०-२०६२

जम्मा अध्यायः ९

शोधको उद्देश्यः

क- नेपाली भाषा र रूपन्देहीका थारू भाषाको व्याकरणात्मक कोटि लिङ्ग, वचन, पुरुष, काल, पक्ष भाव र वाच्य आदिका आधारका व्यतिरेक अध्ययन गर्नु

ख- रूपन्देहीका थारूभाषी वक्ताहरुले नेपाली भाषाको प्रयोगमा गर्ने सम्भाव्य त्रुटि क्षेत्रहरु पहिल्याउनु,

ग- नेपााली भाषाको सिकाईमा थारूभाषी वक्तालाई आइपर्न सक्ने समस्याहरुको पहिचान गर्नु ।

अध्ययन विधिः

प्रस्तुत शोध कार्य पुरा गर्नको लागि प्राथमिक र गौण सामग्रीको अंगीकार गदै संकलित सामग्रीलाई वर्णनात्मक र तुलनात्मक पद्धतिलाई अवलम्बन गरी विश्लेषण गरिएको छ ।

निष्कर्षः

यस शोधपत्रको पहिलो अध्यायमा शोधपरिचय प्रस्तुत गरिएको छ । दोस्रो अध्यायमा लिङ्गका आधारमा व्यतिरेकी अध्ययन गरिएको छ । तेस्रो अध्यायमा वचनका आधारमा व्यतिरेकी अध्ययन गरिएको छ । चौथो अध्यायमा पुरुषका आधारमा व्यतिरेकी अध्ययन गरिएको छ । पाँचौ अध्यायमा कालका आधारमा व्यतिरेकी अध्ययन गारिएको छ । छैठौ अध्यायमा पक्षका आधारमा व्यतिरेकी अध्ययनको चर्चा गरिएको छ । सातौ अध्यायमा भावका आधारमा व्यतिरेकी अध्ययनको चर्चा गरिएको छ । आठौं अध्यायमा वाच्यका आधारमा व्यतिरेकी अध्ययन गरिएको छ । नवौ अध्यायमा निष्कर्ष तथा सुझाव, त्यसपछि सन्दर्भग्रन्थसूची राखिएको छ ।

विषयसूची

पेज नं.

अध्याय–एक

१.१ शोध शीर्षक १

१.२ शोधप्रयोजन २

१.३ समस्याकथन १

१.४ शोधको उद्देश्य ३

१.५ अध्ययनको औचित्य ३

१.६ अध्ययन विधि ५

१.७ अध्ययनको सीमा ६

१.८ पूर्वकार्यको समीक्षा ६

१.९ शोधपत्रको रूपरेखा ११

अध्याय–दुई

लिङ्गका आधारमा व्यतिरेकी अध्ययन

२.१ कर्ता र क्रियापद १२

२.२ कर्ता र क्रियापदगत सम्भाव्य त्रुटि १४

२.३ विशेषण र विशेष्य १४

२.४ विशेषण र विशेष्यगत सम्भाव्य त्रुटि १६

२.५ भेदक र भेद्य १६

२.६ भेदक र भेद्यगत सम्भाव्य त्रुटि १८

अध्याय–तीन

वचनका आधारमा व्यतिरेकी अध्ययन

३.१. कर्ता र क्रियापद १९

३.२ कर्ता र क्रियापदगत सम्भाव्य त्रुटि २०

३.३ विशेषण र विशेष्य २१

३.४ विशेषण र विशेष्यगत सम्भाव्य त्रुटि २३

३.५ भेदक र भेद्य २३

३.६ भेदक र भेद्यगत सम्भाव्य त्रुटि २५

अध्याय-चार

पुरुषका आधारमा व्यतिरेकी अध्ययन

४.१ पुरुषका आधारमा कर्ता र क्रियापद २८

४.२ पुरुषका आधारमा कर्ता र क्रियापदगत सम्भाव्य त्रुटि २९

अध्याय-पाँच

कालका आधारमा व्यतिरेकी अध्ययन

५. १. भूतकाल ३०

५.२. अभूतकाल ३२

५.२. क. वर्तमानकाल ३२

५.२.ख. भविष्यत्काल ३३

५.३ सम्भाव्यगत त्रुटिहरू ३५

अध्याय-छ

पक्षका आधारमा व्यतिरेकी अध्ययन

६.१ सामान्य पक्ष ३७

६.२ अपूर्ण पक्ष ३७

६.३ पूर्ण पक्ष ३८

६.४ अज्ञात पक्ष ४०

६.५ अभ्यस्त पक्ष ४०

६.६ सम्भाव्यगत त्रुटि ४१

अध्याय-सात

भावका आधारमा व्यतिरेकी अध्ययन

७.१ सामान्यार्थ ४३

७.२ इच्छार्थ ४४

७.३ आज्ञार्थ ४५

७.४ सम्भावनार्थ ४५

७.५ सङ्केतार्थ ४६

७.६ सम्भाव्यगत त्रुटिहरू ४७

अध्याय-आठ
वाच्यका आधारमा व्यतिरेकी अध्ययन

८.१. कर्तृवाच्य ४९

८.२ कर्मवाच्य ५०

८.३ भाववाच्य : ५०

८.४ सम्भाव्यगत त्रुटि ५१

अध्याय-नौ
उपसंहार

९.१ निष्कर्ष ५२
९.२ शैक्षणिक प्रयोजन ५४
९.३ सुझावहरू ५४

९.४ भावी अनुसन्धानका पक्षहरू ५६

सन्दर्भ-सूची ५७
परिशिष्ट क